

Usynlig turorientering

basert på tur- og orienteringskartet MapAnt.no og appen UsynligO

Dette dokumentet har som formål å gi veiledning til de som ønsker å prøve turorientering som bygger på bruk av det nye tur- og orienteringskartet [MapAnt.no](https://mapant.no) og appen [UsynligO](https://usynligo.no). Kartet MapAnt ble lansert i juni 2020. Dette kartverket dekker nesten hele Norge og ble utarbeidet av tre o-entusiaster under koronatiden i 2020 med fritt tilgjengelig laserhøydedata som utgangspunkt. Appen UsynligO ble utviklet av en annen o-entusiast i 2019 og har blitt videreutviklet etter dette. Med disse to hjelpemidlene er det mulig å arrangere turorientering i områder der det kanskje aldri har vært arrangert turorientering tidligere. Men - lete etter usynlige poster, hvordan vet man da at man har kommet rett og funnet postdetaljen, spør du kanskje.

Jo, appen [UsynligO](https://usynligo.no) gjør dette mulig. Ved å lese inn koordinatene til turorienteringspostene i UsynligO-appen vil smarttelefonen din spille en glad fanfare når du kommer fram til postdetaljen. Dette erstatter da de klassiske postmarkeringene i terrenget som brukes ved «konvensjonell» turorientering eller Stolpejakt. Selv om det går å lese kartet i appen UsynligO, vil vi anbefale å skrive ut kartene på laser fargeskriver, eller kjøpe de av arrangøren om dette tilbys.

Eksempler på terrengområder i Norge, fra øverst til venstre til nederst høyre: Urke, Ørsta kommune; Åkrestrømmen, Rendalen kommune; Bjørnsjøhelvete i Nordmarka, Oslo kommune; Hoveodden på Tromøya, Arendal kommune; Jutulhogget, Alvdal kommune og Henningsvær, Vågan kommune.

Kom i gang med Usynlig Turorientering

Installér appen UsynligO i din smarttelefon. Den finnes både for iPhone og for Android telefoner. UsynligO er utviklet av o-entusiasten Trond Benum.

Sett smarttelefonens generelle instillinger slik at UsynligO mottar GPS-signaler kontinuerlig

Når du da starter appen vil du få opp UsynligOs åpnings skjermbilde (se til høyre). Vær nøye med å følge instruksjonene i dette skjermbildet. Det er særlig viktig at du går inn i smarttelefonens generelle instillinger og gjør slik at GPS-enheten i telefonen hele tiden leser av sin posisjon. Om du etter beste evne har forsøkt å få dette til, men fortsatt er usikker på om du har lyktes, kan det være en god ide å spørre en mer teknisk kompetent person i din nærhet.

Gjør fin-instillinger i UsynligO

Ved å trykke på Instillinger-ikonet («snøfnugget») i åpnings skjermbildet gis du mulighet til å sette noen ytterligere parametre. Prøv med de som du ser i Innstillinger-skjermbildet under til høyre.

Velg hvilket område du vil jakte poster i og les inn postenes koordinater

Klikk på knappen «UsynligO løyper».

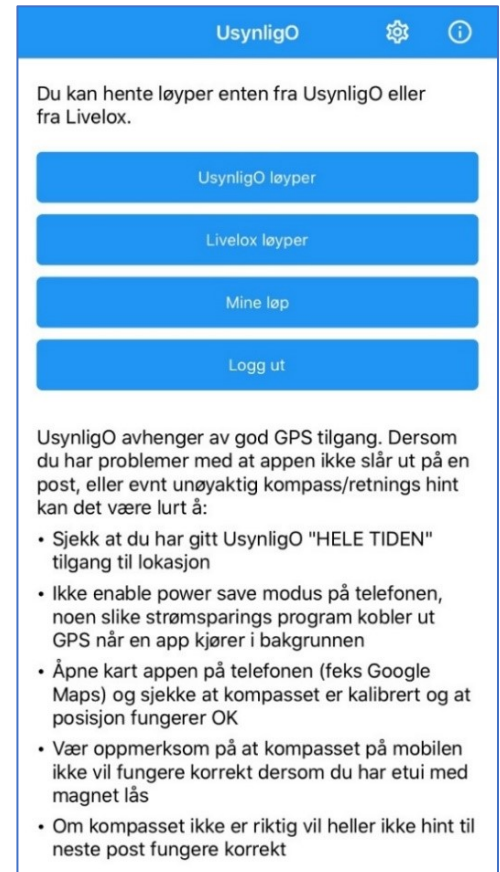
Om smarttelefonen leser GPS-koordinater korrekt vil du finne de UsynligO orienteringsløypene eller turorienteringstilbudene som er nærmest deg øverst på lista. Klikk og velg det tilbudet du ønsker å delta i.

Skriv ut eller kjøp kart

Det går å lese kartet i UsynligO-appen, men de aller fleste vil nok foretrekke å ha papirkart i plastlomme eller kartmappe. De fleste turorienteringsarrangører vil nok ha kart i målestokk 1: 10000, dvs av 1 cm på kartet tilsvarer 100 m i terrenget. For å få skrevet ut kartet i målestokk 1:10 000 behøver du tilgang til en fargelaserskriver som tar papirstørrelse A3 evt A4, noe som vil være avhengig av hvor stort område som dekkes. Du går så inn på <http://usynligo.no> på en PC og vha kartgrensesnittet der velger ut det kartet du ønsker å skrive ut. Mange har kanskje ikke tilgang til fargelaserskriver. Mange arrangører vil da tilby kartutskrifter.

Stikk ut og jakt på de usynlige turorienteringspostene!

Siste steg er å ta med seg kartet, smarttelefonen og eventuelt et kompass, og komme seg til valgt terreng og begynne postjakta. Planlegginga på forhånd er en del av moroa. Ute i terrenget vil du nok oppdage at appen MapAnt har noen hjelpemidler som du kanskje kan ha glede av. Den har hjelpe-funksjoner som både viser retningen til nærmest turorienteringspost som du ennå ikke har tatt og dessuten kan du også få oppgitt avstanden til den samme. God tur!

Om kartet MapAnt

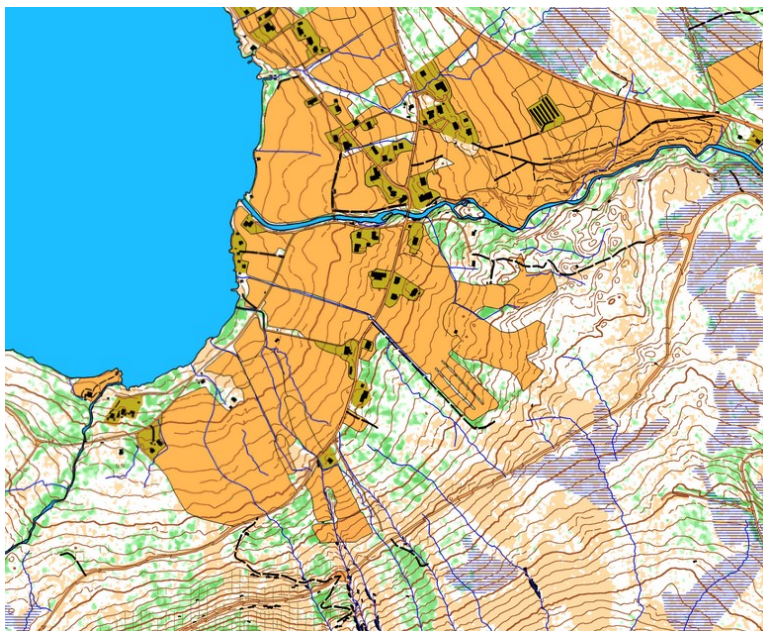
Kartet [MapAnt](#) er helt nytt. Det dekker nå nesten hele Norge og ble bl.a. omtalt av Aftenposten den 25. juni 2020 under overskriften [Nytt norgeskart slippes fredag. Skaperne tror det vil endre måten folk går i naturen på: – Har 20 ganger mer informasjon](#). Norges Orienteringsforbund gikk ut med en pressemelding med overskriften [«Gir unike muligheter»](#) da kartet ble sluppet den 26. juni. Navnet MapAnt (kartmaur) har det fått etter den finske inspirasjonskilden MapAnt.fi som gav dette navnet til det finske tilsvarende kartet pga. alle (ca 100) PCene («arbeidsmaurene») som ble brukt for å parallellprosessere de enorme datamengdene.

Mapant.no ble mulig gjennom et samarbeid mellom Norsk orienteringsforbund og Statens Kartverk. De tre teknisk kyndige o-entusiastene Terje Mathisen, Jan Kocbach og Henning Spjelkavik har under koronatiden prosessert enorme mengder [LIDAR laser data](#) og såkalte [FKB-data](#) for å lage MapAnt. For å behandle laserdataene til et auto-genererte tur- og orienteringskart ble finsk programvare og 30 TB disk brukt. Laserskanningsdataene og annen kartografiske data fra FKB-data er levert av og med opphavsrett hos de norske kommunene, Geovekst og Statens Kartverk. Norges Orienteringsforbund får kun lov å distribuere MapAnt som såkalte rasterkart.

Det er viktig å understreke at MapAnt er laget uten at det er foretatt noen synfaring i felt. Det er derfor et kartverk der det er ganske lett å finne feil og svakheter sammenlignet med synfarte o-kart. Det er likevel standarder for orienteringskart som er brukt for kartografisk design. En god del detaljer og objekttyper som finnes på synfarte orienteringskart vil derfor ikke finnes på MapAnt. Samtidig har MapAnt også kvaliteter som gjør det til et spennende nytt kartverk for turfolk som er glade i kart og orienteringsløpere som ofte savner synfarte o-kart over store deler av Norge.

Generelt kan følgende sies om karttegnene/objektene du finner på kartet:

- **Topografi/høydekurver** (brune): Disse er veldig nøyaktige og vil nesten alltid være til å stole på. Flestepartene av postene i turorientering blir derfor lagt på topografiske detaljer som søkk, kolle, høydepunkt og rygg.
- **Stup/skreinter** (svart): Disse er også avledet direkte fra laser-dataene og er stort sett til å stole på. Noen små kan mangle.
- **Veier** (brune med svart omriss): Disse kommer fra FKB-data og er som regel til å stole på, selv om det selvsagt kan finnes noen nyanlagte veier som ikke har blitt fanget opp av kommunene.
- **Kjerreveier/stier** (svarte): Disse kommer fra FKB-data og er av blandet kvalitet. Noen stier kan være veldig nøyaktige, men andre kan være mindre nøyaktige og ikke vise helt presist hvor den faktisk går. Mange stier savnes også. Kjerreveiene er som regel fanga opp og rett inntegna.
- **Hus/bygninger** (svart): Disse kommer fra FKB-data og er stort sett til å stole. Også for disse kan det finnes noen nyere bygninger som ennå ikke har kommet inn i FKB-dataene og derfor savnes.

- **Kraftledninger** (svart): I denne betaversjonen savnes kraftledninger. Det vil komme i løpet av kort tid når de tre entusiastene har rukket å prosessere litt til.
- **Våte elementer** - vann, elv/bekk, myr (blått): Disse kommer fra FKB-data og vil variere i kvalitet; vann og elver vil være nøyaktige og til å stole på, bekker vil være litt så som så med – både hva som er inkludert og deres lokalisering, myrer vil også være av varierende kvalitet og særlig små myrer vil mangle.
- **Tett vegetasjon** (grønt): Dette er også avledet fra laserdataen og er basert på hvor mye vegetasjon laseren så under skanningen, dvs mørkere grønt betyr mere vegetasjon.
- **Åpent** (gult): Helåpen mark (f.eks. åker, fórdyrking) i helt gult kommer fra FKB-data. Stort sett stemmer det bra, men visse felt kan være direkte feilaktig, som f.eks. noen felt ved Vatnesanden der det i realiteten er utmark. Lys gult er avledet fra laserdataene og viser at den dagen det ble skannet så var det tilnærmet fritt for vegetasjon høyere en ca en halv meter på det aktuelle stedet. Hvis dette f.eks var et ferskt hugstfelt og det nå har gått 3-4 år siden skanning så kan området ha grodd igjen i mellomtiden og nå være vanskeligere å komme gjennom. I fjellområder vil det stemme bra.
- **Privat (hage)mark** (olivengrønt): Dette er også tatt fra FKB-data, og av litt varierende kvalitet. På synfarte orienteringskart viser dette karttegnet områder som er forbudt å krysse/løpe over. Generelt er dette bebygde områder på MapAnt også, så følg i utgangspunktet veier eller stier gjennom eller rundt slike områder. Men det kan være områder med dette karttegnet som viser parkeringsplasser og andre lignende offentlige plasser og disse kan selvsagt passeres.

Mer informasjon

Om kartet: MapAnt.no; Diskusjonsgruppe om MapAnt.no: facebook.com/groups/mapant.no/

Om UsynligO: UsynligO.no; Facebookside om UsynligO: facebook.com/UsynligO/

Forfatter av denne veiledning

Sindre Langaas (mobil 98227747)

